

Könyvek a vádlottak padján

A *Szabad Nép* nemrég »Fasiszta hajsza a kultúra és a haladó gondolat ellen a mai Amerikában« címmel részleteket közölt Alexander Trachtenbergnek, a new-yorki International Publishers könyvkiadóvállalat vezetőjének a bíróság előtt elmondott védőbeszédéből.

Haladó szellemű könyvek sorakoznak az amerikai osztabíróság asztalán, a könyvek tartalmából hozzák a bírák az ítéletet a kiadó — és önmaguk ellen. Könyvtárosok számára e cikk tanulmányozása és felhasználása újabb fegyver a békeharcban, a szocialista öntudat fejlesztésében.

Az a reakciós irányzat, amely a vádlottak padjára ültette a haladó szellemű könyvek kiadóját, előzményeivel évtizedek óta átszötte már az amerikai »könyvtár-tudományt« és könyvtárpolitikát. Az Amerikai Könyvtáros Szövetség 1947-ben a következő táviratot küldte Trumannak a német könyvtárak náciizálásával kapcsolatban: »Mint az Amerikai Könyvtár-szövetség képviselői, a legerélyesebben tiltakozunk a szövetséges hatalmak azon döntése ellen, hogy Németországban elkobozzák és megsémmisítsék a náci kiadványokat.« (Library Journal 1948, p. 372.) Ugyanez a könyvtárosi testület, mely ily erőlyesen kiállt a fasiszta irodalom megemlékezésében, saját hazájában évtizedek óta elrejtji, vagy be sem szerzi a haladó irodalom és tudomány alkotásait. »A könyvtár olvasóinak nagy száma érdeklődik a marxizmus iránt. Miért nincs erre vonatkozólag több könyv és folyóirat az állományban? — panaszozza egy tanár. — Különösen a francia és angol szocialista és kommunista folyóiratokra lenne szükség a könyvtárban, mert ezeknek egyéni beszerzése nagyon fáradságos és költséges.« (Haygood, W. C.: Who Uses the Public Library, Chicago, 1938, p. 92.) — tehát még csak nem is szovjet irodalmat kér. A vádlott — Milton szavait idézve — azt mondja, hogy jó könyvet megölni olyan bűn, mint embert ölni. »Egy bölcs mondás úgy tartja. — hangzik tovább a védőbeszéd —, hogy a könyv nem könyv, ha nem olvassák. Az államügyész úgy látszik jobban szereti az olvasatlan könyveket.« — Később az államügyész határozottan és büszkén állította, hogy az amerikaiak nem szokták a klasszikusokat újraolvasni azután, ha a felsőiskolai években felületesen megismerték őket. Az amerikai kormánykörök azt szeretnék, ha az amerikai munkások és a haladó értelmiségiek ne csak a marxizmus-leninizmus klasszikusait ne olvassák, hanem az amerikai és a világirodalom remekíróit se. Ezek is veszélyesek.

Kiszorításukra zúdítják tömegével a

könyvpiacra a fércműveket és gátolják az igazi kultúra terjesztőit. Szolgáltatukba szegődik az amerikai könyvtárosok reakciós többsége is. Az amerikai »könyvtár-tudósok« azt hirdetik, hogy a nép széles rétegeit lehetetlen bevonni az olvasásba, de nem is tekintik szükségesnek, mert »a tanultság hatékonysága az egyén társadalmi helyzetétől függ.« (Butler, P.: Scholarship and Civilisation, Chicago, 1944, p. 33.) — vagyis, mint Ridler kijelenti: »A könyvtár a civilizáció igazi munkásainak való.« Természetesen ez »amerikai« nyelven azt jelenti, hogy a munkásnak, a parasztnak és kisembernek nem.

Trachtenberg védőbeszédében utal arra, hogy jelen volt a haladó könyvtárosok egyik bizottságának ülésén, ahol elmondták, hogy kis- és nagyvárosok könyvtárosai számoltak be egy közgyűlésen arról a nyomásról, amelyet reakciós csoportok gyakorolnak rájuk, hogy eltávolítsák polcaikról azokat a könyveket, amelyek Amerika uralkodó körei szemében nem kívánatosak. Az amerikai könyvtárosok haladó csoportja elítélte ezt az irányzatot, de mit tesznek az amerikai könyvtárügy hivatalos képviselői, irányítói? Ok már évekké ezelőtt kinyilvánították, hogy a könyvtár-ügynek az amerikai kormányzat céljainak szolgálatában kell állnia, vagyis a fasisztálás, a népelnyomás, háborús uszítás szolgálatában. Az amerikai könyvtárosok a »lelki háború« fontos hadserégévé váltak.

Az Amerikai Könyvtárasszövetség 1947-ben külön határozatot hozott, amelyben azt javasolta a könyvtárosoknak, hogy mozgósítsanak minden rendelkezésükre álló eszközt az atompropaganda érdekében. A szövetség külön »atomfelvilágosító« bizottságot létesített. A könyvtárak falairól lekerültek a hangversenyplakátok vagy tájképek és helyettük az atomháború plakátjait helyezték el. A vitrinekből kikerültek a még egy-két helyen kiállított irodalmi, tudományos termékek és helyettük »atomfelvilágosító« kiállításokat rendeztek. Az atompropaganda füzetait, könyveit terjesztették, ajánló jegyzéket készítettek »Te és az atom« címmel stb. Ezek az amerikai irodalom mai könyvpiaci sikerei a régebbi, irodalmilag nem sokkal nagyobb értékű alkotások után. Ezért kényszerítik a tanítókat arra, hogy térjenek vissza régen túlhaladott tankönyvekhez és szigorúan ragaszkodjanak a szöveghez, ezért fekszik a vádlottak padján az 1939-es kiadású Párttörténet, régi kiadású marxista-leninista művek és ezért ítélték el Alexander Trachtenberg kiadót, aki legutóbb három könyvet adott ki, amely a béke kérdéseivel foglalkozik.

Az amerikai politika fasizálódása és kultúraellenessége, ezen belül könyvellensége, olyan pert indított, amelynek lángjai, nemcsak azzal fenyegetnek, hogy elemészük az államügyészség által rabruhában elővezetett könyveket, — mondja a védőbeszéd —, hanem rajtuk kívül más kiadók könyveit is.

Trachtenberg, a 12 másik elítélt kommunista vezető és az amerikai könyvtárosok haladó részét képviselve, így fejezte be felszólalását:

— *Büszke vagyok arra, hogy itt állok ön előtt, kedves barátaimmal és a könyvekkel együtt a vádlottak padján. Elkészültem rá, hogy a könyvek kiadása miatt eítéljenek. Ezek a könyvek milliószámra terjedtek el az országban és boldogít az*

a tudat, hogy a jövőben is világosságot, meleget, szeretetet és szolidaritást fognak terjeszteni a férfiak és nők, munkások és parasztok, négerék és fehérek között, akiknek otthonaikban élnek. Ödvözlöm ezeket az embereket abban a reményben, hogy még több olyan könyv jelenik majd meg, amely jó társuk lesz.

A magyar könyvtárosok, elítélve az amerikai imperialisták újabb provokációját, büszkék arra, hogy a világnak ahhoz a részéhez tartoznak, ahol terjeszthetik az igazi tudományt, a haladó irodalmat és ők is építhetik az egész néppel a szocializmust és az imperialisták mesterkedéseivel szemben védhetik legszentebb ügyüket, a békét.

DR. SZABÓ TIBOR

A „Fegyver a békeharchoz“ című szemelvénygyűjteményről

A választások előtt sok könyvtárunk tartott felolvasást. A felolvasásról eddig azt hittük, hogy csak falun válik be, de a Szabó Ervin Könyvtár dolgozói Budapesten is jó eredménnyel alkalmazták. A felolvasások sikerének egyik oka, hogy több nagy könyvtárunk felismerte a hirtelen felmerült szükségletet és a felolvasások céljára, valamint a népnevelők segítségére több szöveggyűjteményt gyűjtöttek össze, amelyeket könyvtárosaink rögtön fel tudtak használni. A munkában az Országgyűlési Könyvtár járt elől. A választási propagandamunkában a legszélesebb körben elterjedt szöveggyűjtemények, a Népművelési Minisztérium könyvtárosztálya által kiadott »Segítség a népnevelőknek« c. füzetnek, valamint az MSZT által kiadott »Szavazatod a múlt mérlege, a jövő programja« című anyagának jórészt az Országgyűlési Könyvtár állította össze. Hasonló ezekhez a Szabó Ervin Könyvtár a »Választások egykor és ma« c. röplapbibliográfiájához készített sokszorosított gyűjteménye. Mindegyik gyűjtemény bevezetője rövid módszertani útmutatót adott, ami megkönnyítette felhasználását. Ezt a kezdeményezést könyvtáraink folytatták.

A Béke Világtanács budapesti ülészaka alkalmából a Szabó Ervin Könyvtár »Egy a jelszónk — a béke« címen versekből és főleg publicisztikai anyagból állított össze egy kitűnően szerkesztett, jól használható sokszorosított szöveggyűjteményt. Anyaga olyan, hogy minden kommentár nélkül bármely részét fel lehet használni.

A nagy könyvtáraink példáján a kecskeméti megyei könyvtár a nyári mező-

gazdasági munkák alátámasztására »Vágd a rendet hosszú sorba« címmel szépirodalmi gyűjteményt adott ki a felhozott szépirodalmi művek ismertetésével és a nyári munkákról szóló mezőgazdasági szakirodalom bibliográfiájával.

A könyvtári propagandamunka céljából készült ilyen gyűjtemények közül az Országgyűlési Könyvtár által kiadott »Fegyver a békeharchoz« című a legnagyobb igényű, szép kiállításban, nagy példányszámban jelent meg. Könyvtárosaink bizonyosan mindenütt nagy örömmel fogadják és előreláthatólag igen széles körben használják majd fel. A gyűjtemény gazdag versanyagot, sok gondosan kiválasztott regény- és elbeszélésrészletet tartalmaz. Felhasználási módját a könyv bevezetője röviden megadja. Az anyagot időrendben csoportosítja. Nemcsak mai, hanem régi írásokat is hoz, melyek a ma békeharcában jól felhasználhatók. Ilyen például Victor Hugo: Beszéd a párizsi békekongresszus ülésén, vagy részlet Barbusse: A tűz című regényéből.

A könyv a könyvtárosok, a népnevelők, az előadók kezében valóban komoly fegyver. A gyűjtemény igen sok kereséstől, válogató munkától kíméli meg a könyvtárak rohamos fejlődése miatt munkáival eléggé túlterhelt vidéki könyvtárosainkat. Különösen azok számára hasznos, akik a könyvtári munkában még kezdők, irodalmi ismeretük fogyatékos és emiatt maguk nehezen tudnak még megfelelő irodalmi anyagot összeválogatni.

Mivel a szöveggyűjtemények között ez a legnagyobb igényű és valószínűleg szé-